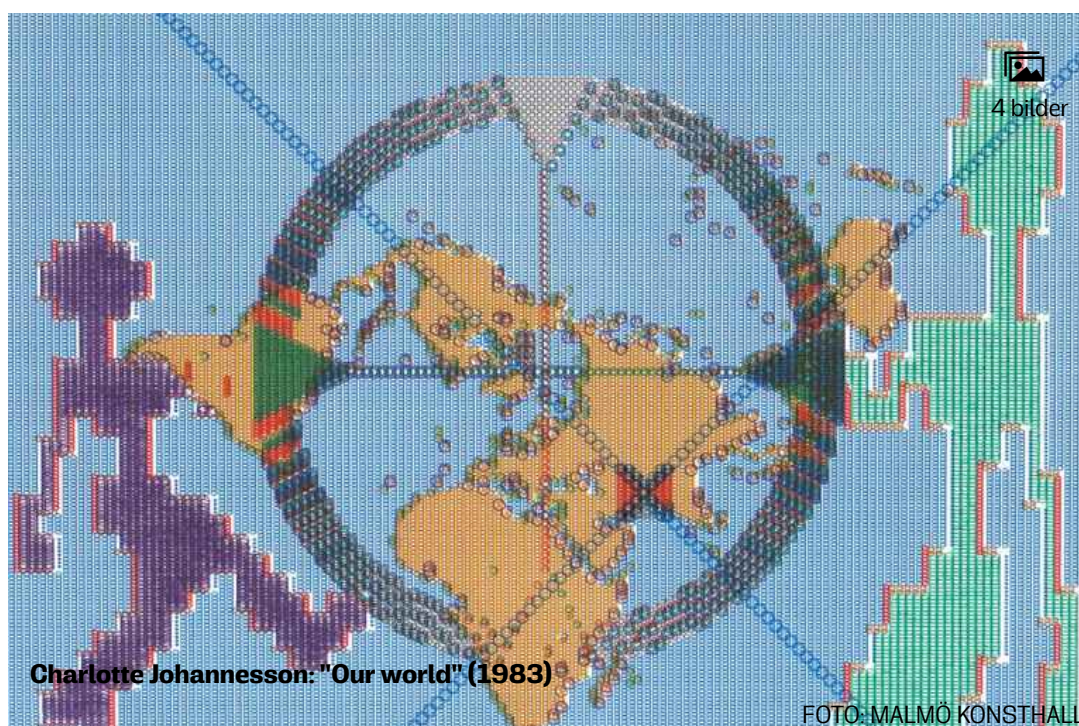

Kultur

Malmö konsthall: "Pressure/Imprint"

Konst Artikeln publicerades 31 oktober 2017

Genom de tre konstnärerna Ester Fleckner, Charlotte Johannesson och Ruth Wolf-Rehfeldt vidgas grafikens gränser på en rad sätt på Malmö konsthalls aktuella utställning "Pressure/Imprint". Konstskribenten Carolina Söderholm inspireras.

KONST

"Pressure/Imprint"

Utställning med Ester Fleckner, Charlotte Johannesson och Ruth Wolf-Rehfeldt

Visas på Malmö konsthall, till 14/1 2018

Året var 1979 när Charlotte Johannesson gjorde en bytesaffär som skulle få avgörande betydelse för svensk datorkonst. Som textilkonstnär hade hon redan nosat på det digitala i sina bildvävar som mixade popkonst, politik och

postmodernism med garnets hantverk.

Kopplingen är inte så långsökt som den kan framstå för dem som associerar vävkonst med handarbete för husbehov och prydnad. Den första datorteknologin utvecklades ur de hålkort som använts för att programmera textilindustrins vävmaskiner under 1800-talet.

ERBJUDANDE!

Fri tillgång till allt på ystadsallehanda.se. Endast 1 krona första månaden.

Nu bytte alltså Johannesson väven "I'm no angel" med sitt pixlade pistol- och Musse Pigg-motiv, mot en av marknadens första hemdatorer, en Apple II Plus-dator. Ett par år därefter startade hon med sin man, konstnären Sture Johannesson, Skandinavians första ljud- och datorstudio, Digitalteatern i Malmö. Då var de redan ryktbara för sitt Galleri Cannabis, som under 1960-talets slut samlat stadens radikala konstliv. Genom Digitalteatern byggde de sina egna, komplexa datorsystem för att experimentera med digital grafik. Arbetet sparades i en programvara och format, som med teknikens snabba utveckling snart blev omöjliga att läsa.

Fram tills i år, då Charlotte Johannesson välförtjänt klivit ur makens skugga och in i det nationella och internationella rampljuset. Först i den Nordiska paviljongen på Venedigbiennalen (där hon dock hamnade i skymundan av norska Siri Aurdals magnifikt skulpturala installation), för att nu presenteras på Malmö konsthall. Bakom båda satsningar finns konsthallschef Mats Stjernstedt, även curator för Nordiska paviljongen, som tog expertis till hjälp för att hitta ett datorsnille som kunde rädda Charlotte Johannessons arbete.

Fast snarare än den en gång banbrytande teknologin är det hennes bildvärldar jag imponeras av - textila och digitala, politiska och popkulturella. Humoristiskt och respektlöst blandar hon referenser till science fiction, westernfilmer och popidoler med träffsäker satir och vredgade krigsprotester.

Det fina är att utställningen inte stannar där, med ett stycke spännande svensk konsthistoria. I höstens grafiska satsning "Pressure/Imprint" möter skånska Johannesson (f 1943) den östtyska efterkrigstidens avantgardekonstnär Ruth Wolf-Rehfeldt (f 1932) och danska Ester Fleckner (f 1983). De tänjer alla grafikens uttryck, men förenas också av ett slags hantverk.

I det kommunistiska Östberlin gjorde Ruth Wolf-Rehfeldt

byråkratins redskap till sitt, då hon använde skrivmaskinen som verktyg. På anspråkslösa A4-ark skapade hon från tidigt 1970-tal till 1989 sina bokstavsbilder, så kallade "typewritings". Sinnrikt spelade hon med bokstäverna i former som antingen förstärker eller saboterar det skrivnas innebörd.

I "**Limits Endlessness**" komponeras bokstäverna stramt till ett mönster av linjer och romber med potential att fortgå i evighet. Bildens ord - gränser och oändlighet - är talande för hur elegant och subversivt hon förhöll sig till konstens begränsningar i det forna DDR, präglad av censur och övervakning. Wolf-Rehfeldt ingick ett undergroundnätverk av konstnärer och intellektuella, där utställningar ägde rum i kök och vardagsrum eller i form av "mail-art", konst skickad som vykort världen över.

Hennes lekfulla och filosofiska anslag har en motsvarighet hos 2010-talets visuella och konceptuella poesi, däribland Berlinbaserade finlandssvenska Cia Rinne. Men kan också ses i relation till det svenska 1960-talets konkreta poesi, där Åke Hodell i dikten "I gevär" lät dess enda fras dras ut över sidorna "iiiiiii..."

Liksom hos Hodell och Rinne blir bokstäverna i Ruth Wolf-Rehfeldts verk både tecken och bild, symbol och materia. Det är arbeten som växer vid närmare bekantskap, och som tål att återvända till. När Berlinmuren föll avslutade hon sitt konstnärskap. I friheten som följde framstod det gränssnitt hon utforskat, mellan censur och kommunikation, inte längre relevant. Men i likhet med Johannesson lyfts hon nu åter fram, och visades i somras på prestigefyllda Documenta i Kassel.

Det är ett lyckokast att de två luttrade pionjärerna på Malmö konsthall får sällskap av en ung kollega, vars diskreta men kompromisslösa arbete fäster rakt in i samtiden. Ester Fleckner skär visserligen sina träsnitt för hand såsom konstnärer gjort sedan medeltiden. Men deras skenbart harmlösa motiv, ofta byggt på abstrakta mönster, rymmer en explosiv kritisk och sexuell laddning.

I ett försök att upphäva och destabilisera fasta gränser och kategorier arbetar hon i queerteorins anda med upprepningar och förskjutningar. Sviten "Clit-dick Register", examensarbetet vid Konstakademin i Köpenhamn, kretsar kring de korrigerande ingrepp som görs på barn som föds med anlag till både manliga och kvinnliga könsorgan. Här liksom i hennes övriga verk är anteckningarna mellan

raderna och i marginalerna av avgörande intresse. Med suggestiv skönhet och intellektuell skärpa låter hon kroppen, könet och identiteten tränga in och frigöras i grafikens gråskala.

Oväntade synergieffekter uppstår när "Pressure/Imprint" låter tre konstnärskap med stark integritet mötas i en utställning med lågmäld sprängkraft.

CAROLINA SÖDERHOLM
